

سازمان زنان ایران

حقوق
زن
کارگر

حقوق زن کارگر

Bookina.com

کتابچه شده در بوبوکسها دات کام

۲

مقدمه

بانوی عزیز کارگر

انقلاب سفید ایران کشور ما را در شاهره
ترقی و پیشرفت قرارداد و سهم زنان بخصوص
زنان کارگر از این انقلاب بیش از همه بود،
زیرا از طرفی حق شرکت در انتخابات و برابری
در خدمات اجتماعی برای آنان شناخته شد و از
طرف دیگر مانند برادران خود در سود کارخانه‌ها

سهیم شدند.

شاید ندانید که در گذشته زن کارگر دچار چه دشواریهایی بود:

- وظیفه زن را تنها خانه‌داری میدانستند و بعضی از شوهران عقیده داشتند که زن کارگر مادر خوبی نیست.

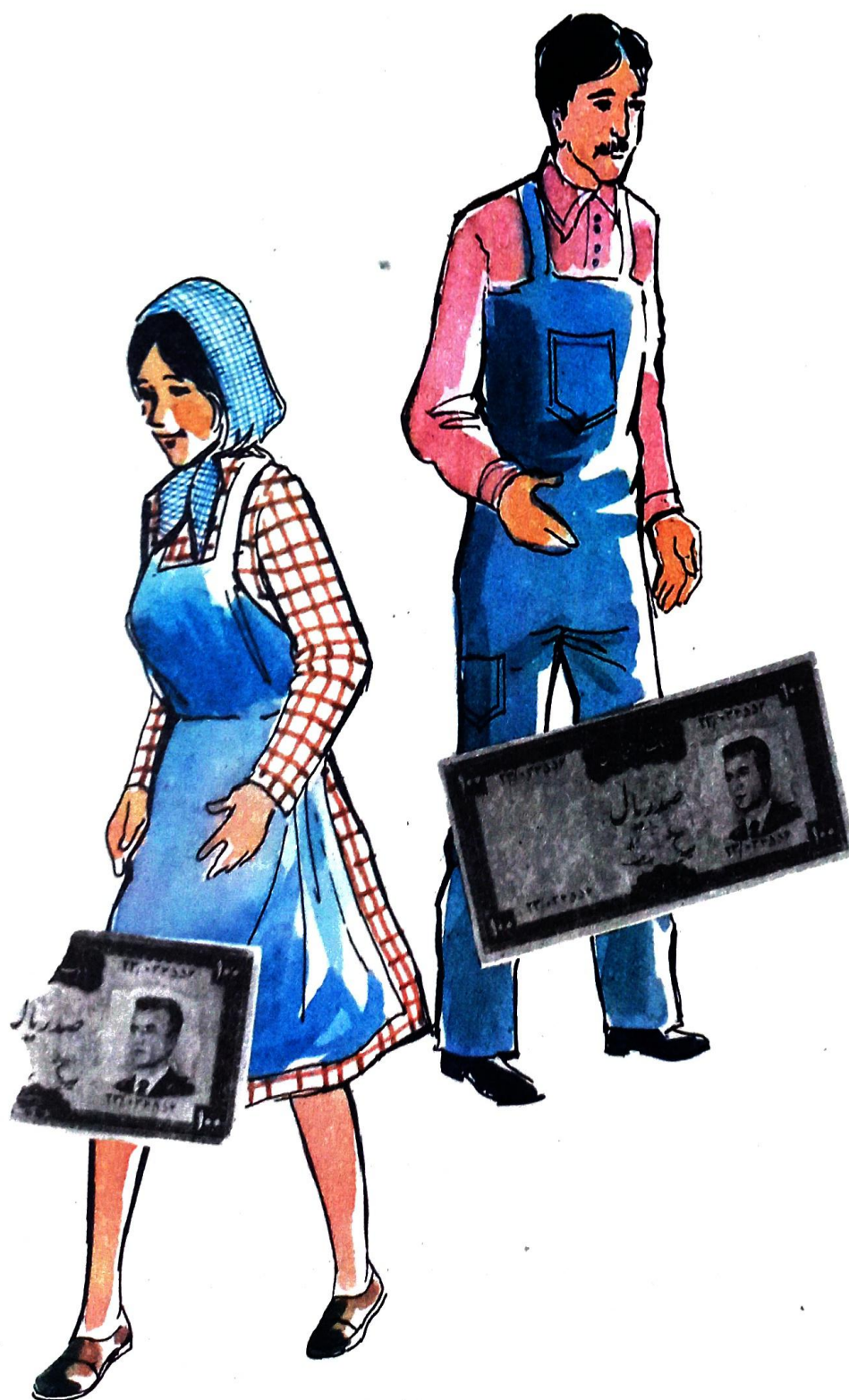
- اگر زنی بدلیل احتیاج شدید مجبور میشد کار کند، معمولاً کار کم ارزشی باو میدادند.
- دستمزد زن کارگر ناچیز بود و با دستمزد مرد کارگر تفاوت زیادی داشت.

ولی امروز وضع چنین نیست:

- دستمزد زن و مرد برای کار مساوی یکسان است و همه وظیفه دارند حقوق زن کارگر را مانند حقوق مرد کارگر محترم بشمارند.

- کار کردن برای زن مایه افتخار است و زنی که بتواند کار کند ارزش بیشتری دارد زیرا دستمزد او بنیه مالی خانواده را بالا میبرد و آسایش زندگی بیشتر میشود.

- زن حق دارد در هر کاری که بتواند انجام

در گذشته دستمزد زن کارگر ناچیز بود، و گاه یک زن نصف مزد یک مرد را می گرفت در حالی که همان کار را انجام می داد. ولی امروز چنین نیست.

دهد، پذیرفته شود.

این دفتر از طرف سازمان زنان ایران برای آگاهی بیشتر شما تهیه شده است تا با خواندن آن:

- حقوق خود را بشناسید و بدانید که قانون پشتیبان شماست.
- از کارفرمای خود بخواهید که این حقوق را محترم بشمارد.
- آنچه آموخته‌اید بدیگر همکاران خود نیز بیاموزید.

این دفتر در اختیار کارفرمایان ایران نیز قرار خواهد گرفت و سازمان زنان ایران از آنان میخواهد که مفاد آنرا در مورد زنان کارگر بطور کامل رعایت کنند زیرا تجربه نشان داده است که:

- اجرا نکردن قانون غالباً ناشی از بیخبری از آنست.
- اغلب کارفرمایان نسبت به زنان کارگر ملاحظت و عاطفه بیشتری دارند، ولی تمام موارد

امروز کار کردن برای زن افتخار است.

زن و مرد در برابر قانون کار مساوی هستند

قانون را نمیدانند تا اجرا کنند.

– اجرای قانون بسود همه است. هم کارگر از
آن بهره میبرد، هم کارفرما و هم تمام مردم.
سازمان زنان ایران

مدت کار روزانه چقدر است؟

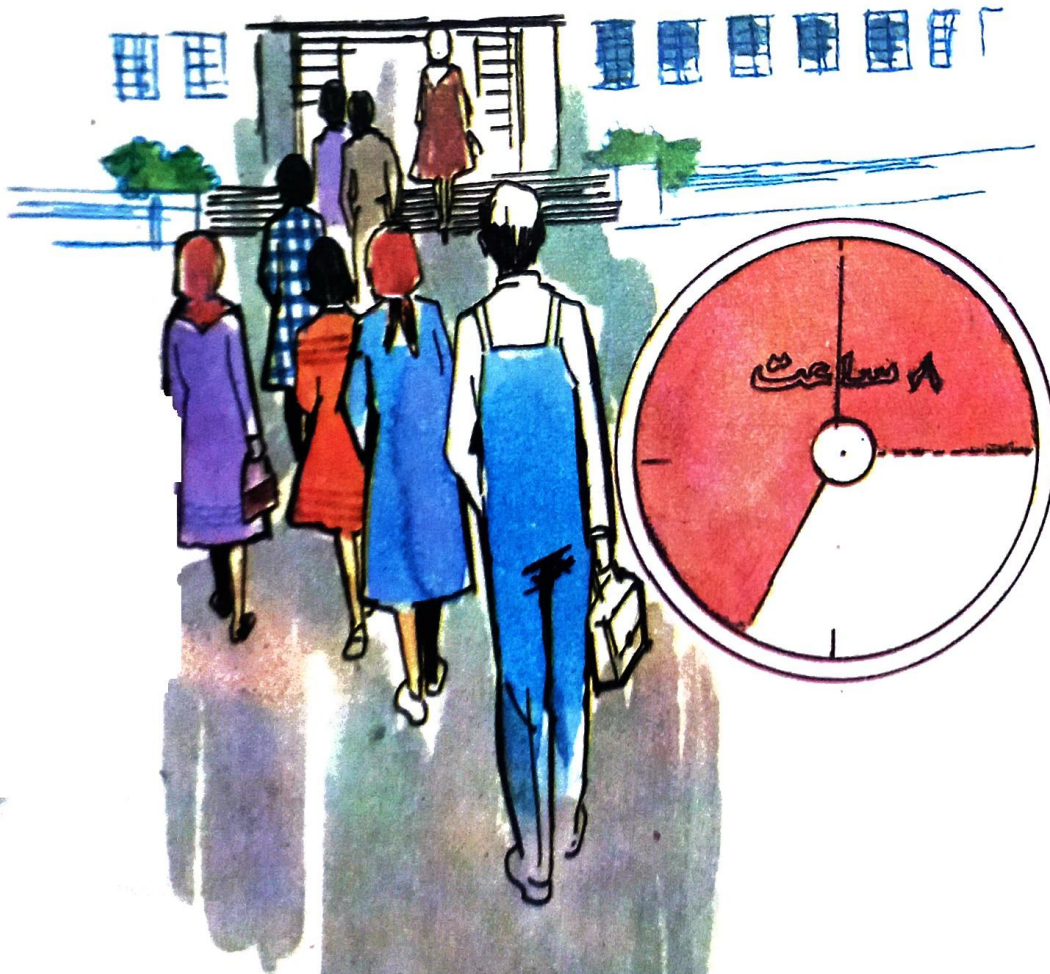
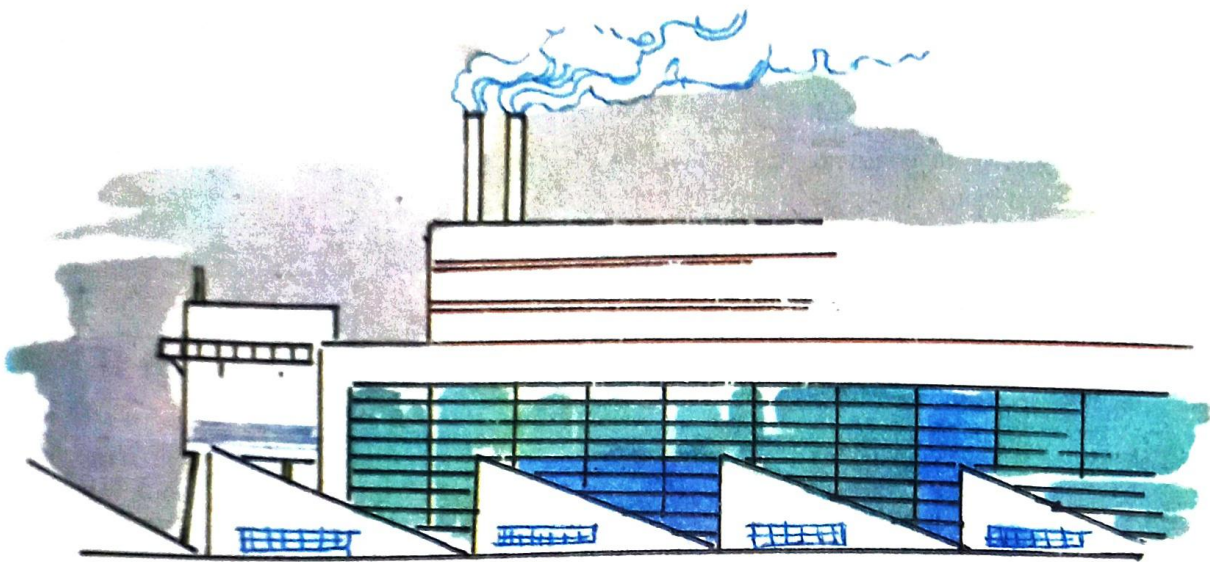
اولین موضوعی که باید به آن توجه داشته باشید اینست که هر روز چند ساعت باید کار کرد؟ قانون در این مورد می‌گوید:

مدت کار روزانه هر کارگر هشت ساعت است

این سؤال شاید برای شما پیش آمده باشد که: مگر مدت کار از همان زمانی که وارد کارخانه می‌شویم تا موقعی که از آن خارج می‌شویم نیست؟ پس چرا معمولاً بین ۹ تا ۱۰ ساعت در کارخانه هستیم؟ و قانون می‌گوید که ما باید هشت ساعت کار کنیم؟

جواب شما اینست که:

مدتی که در غذاخوری کارخانه غذا می‌خورید یا در حیاط کارخانه استراحت می‌کنید یا با همکارانتان در اطاق استراحت حرف می‌زنید جزء مدت کار شما حساب نمی‌شود. قانون می‌گوید که شما باید هشت ساعت در محل کار خود یا پشت دستگاہی که با آن کار می‌کنید کار کنید و در اختیار کارفرما

مدت کار روزانه یک کارگر هشت ساعت است.

باشید.

حالا شاید از خود بپرسید:

- اگر من بخواهم بیشتر از هشت ساعت کار کنم قانون مخالف کار من است؟

جواب شما اینست:

- خیر قانون مخالف کار اضافی نیست منتهی هرگونه اضافه کاری باید با رضایت کارفرما و کارگر باشد یعنی نه شما می‌توانید از کارفرما بخواهید که به شما کار اضافی بدهد و نه کارفرما می‌تواند بدون رضایت شما، شما را وادار به اضافه کار کند.

- تا چه قدر می‌توانم اضافه کار کنم؟

- در صورتی که خودتان مایل باشید و کارفرما هم رضایت داشته باشد می‌توانید تا چهار ساعت هم اضافه کار کنید ولی توجه داشته باشید که کار زیاد در هر حال اسباب فرسودگی و خستگی شما می‌شود.

حالا لابد می‌پرسید:

مدتی را که در اتاق غذاخوری کارخانه غذا می خورید جزء ساعات کارتان محسوب نمی شود.

– آیا دستمزد ساعات کار اضافه برابر با ساعات کار معمولی است؟

– حتماً این طور نیست هر که اضافه کار می کند
دستمزد ساعات اضافه کاریش بیشتر از ساعات
معمولی کار است.

– چقدر بیشتر است؟

– ۳۵ درصد بیشتر از مزد معمولی است. یعنی
مثلاً اگر شما برای یک ساعت کار معمولی ۱۰ ریال
مزد می گیرید و در روز ۸۰ ریال دستمزد شماست
برای هر ساعت اضافه ۱۳/۵ ریال دریافت می دارید
و اگر چهار ساعت اضافه کار کنید دستمزد روزانه
شما به ۱۳۴ ریال خواهد رسید که از این مبلغ ۸۰
ریال برای کار معمولی و ۵۴ ریال برای اضافه کاری
به شما پرداخت می شود.

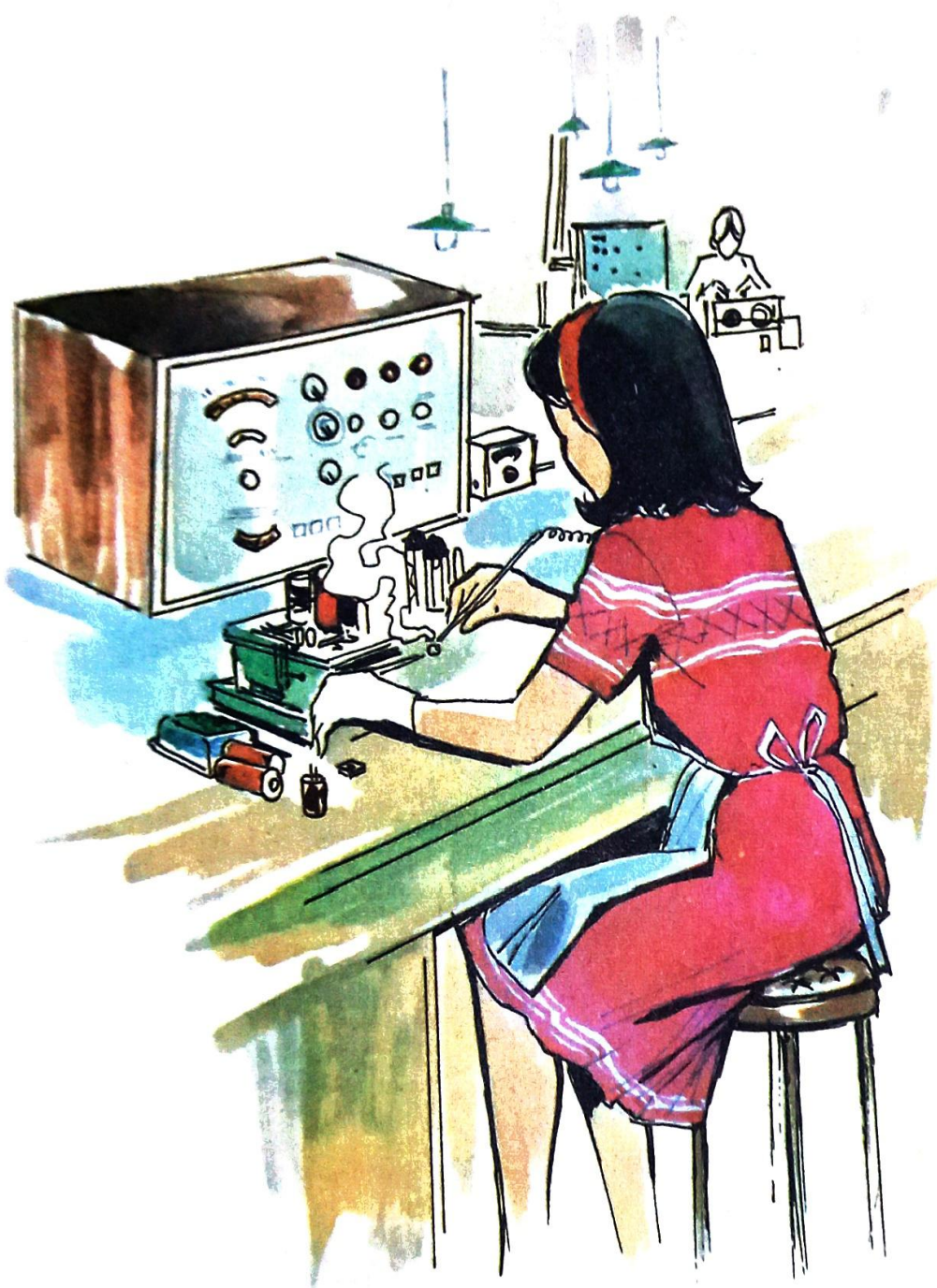
وقت کار چه مواقعی است؟

لابد از خود می پرسید:

– من در چه مواقعی از شبانه روز باید کار کنم؟
جواب اینست:

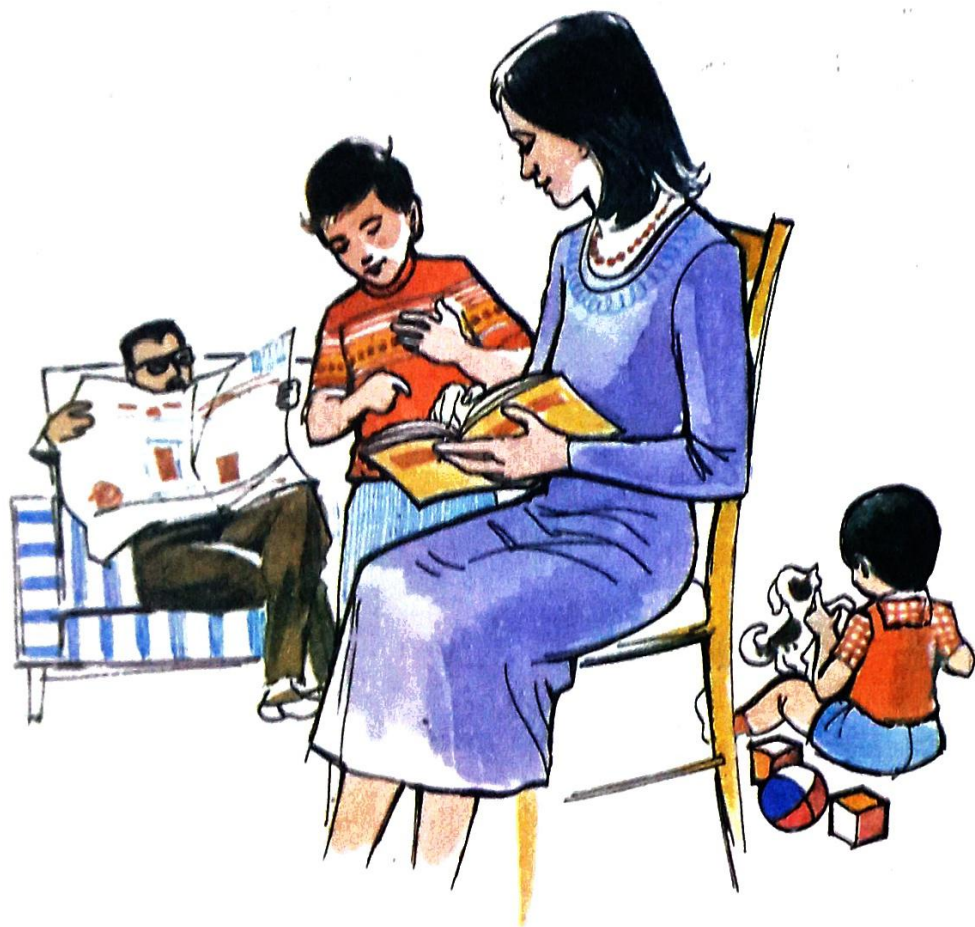
– برای زن بهترین وقت کار روزهاست.

زیرا در شب باید به خانه و خانواده برسید،

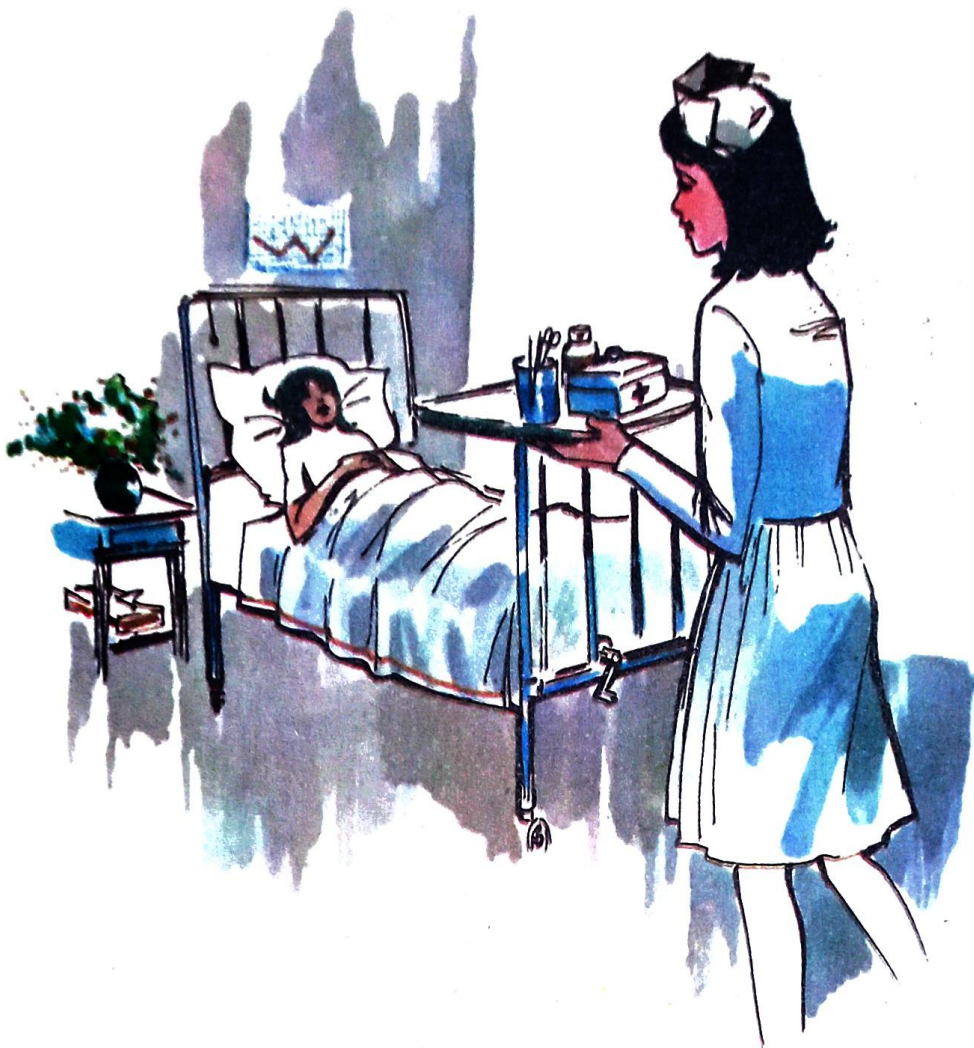

بهترین وقت کار برای زنها هنگام روز است.

بچه‌ها را برای رفتن مدرسه آماده کنید، در فکر
شستشو و نظافت لباس و ظروف خانه باشید.
کار کردن در شب یعنی از ساعت ۱۰ شب تا ۶
صبح برای شما ممنوع است.

شب، موقع رسیدن به کارهای خانه و درس و مشق بچه‌هاست.

زنانی که در شب از بیماران پرستاری می کنند فرشتگان خوب خدا هستند.

اما

زنانی که در بیمارستان ها کارشان پرستاری از بیماران است شبها هم کار می کنند، این زنها

فرشتگان آرامش و راحتی هستند. کار آنها مثل عبادت خدا مقدس است شب و روز ندارد. زنانی هستند که در بخشهای خدمات عمومی مثل تلفن، پلیس، تلگراف، رادیو کار می کنند اینها هم در حکم همان زنهای پرستارند.

نوع کار

چه نوع کارهایی را نباید به شما بدهند؟ زن کارگر نباید کارهایی را که سخت و برای سلامت جسمی اوزیان آور است انجام دهد بنابراین: کارفرما حق ندارد کاری را که بیرون از قوه شماست و توانایی انجام آن را ندارید به شما محول کند. این کارها که در اصطلاح به آن کار مردانه می گویند مخصوص خانمها نیست:

- کار در کنار کوره ها بطوریکه کارگر در برابر گرما یا بخارهای کوره باشد.
- کار در تونل ها، در راهروهای زیرزمینی معدنها.
- کار در کشتارگاهها.
- شن پاشی، جوشکاری، رنگ پاشی.

* غواصی.

توجه داشته باشید

توجه داشته باشید که این کارها را نباید به شما بدهند و اگر دادند شما نباید قبول کنید، زیرا باعث بیماری شما می‌شود. هر کس باید کاری را انجام دهد که توانایی آنرا داشته باشد.

گفتیم که در گذشته بر اساس همه نابرابری‌ها و بی‌عدالتی‌های متداول مزد کارگر زن بسیار کمتر از یک کارگر مرد بود اما حالا اینطور نیست.

مزد زن و مرد کارگری که کار برابر انجام می‌دهند یکسان است و هیچگونه تبعیضی نباید میان زن و مرد کارگر وجود داشته باشد.

مثلاً اگر شما در کارخانه‌ای کار می‌کنید که کارت‌تان ساختن جعبه است و در کنار شما کارگر مردی هم همان کار را عیناً انجام می‌دهد مزد روزانه هر دوی شما یکی است و باید بطور برابر حقوق

بگیرید. شما این مزد را باید در یک روز غیر تعطیل
بگیرید مثلاً

حقوق باید در روز غیر تعطیل پرداخته شود.

بزرگم

– بعضی از کارخانه‌ها یا کارگاهها بطور هفتگی حقوق می‌دهند.

– بعضی از کارگاهها پرداخت مزد کارگران را هر پانزده روز یکبار انجام می‌دهند.

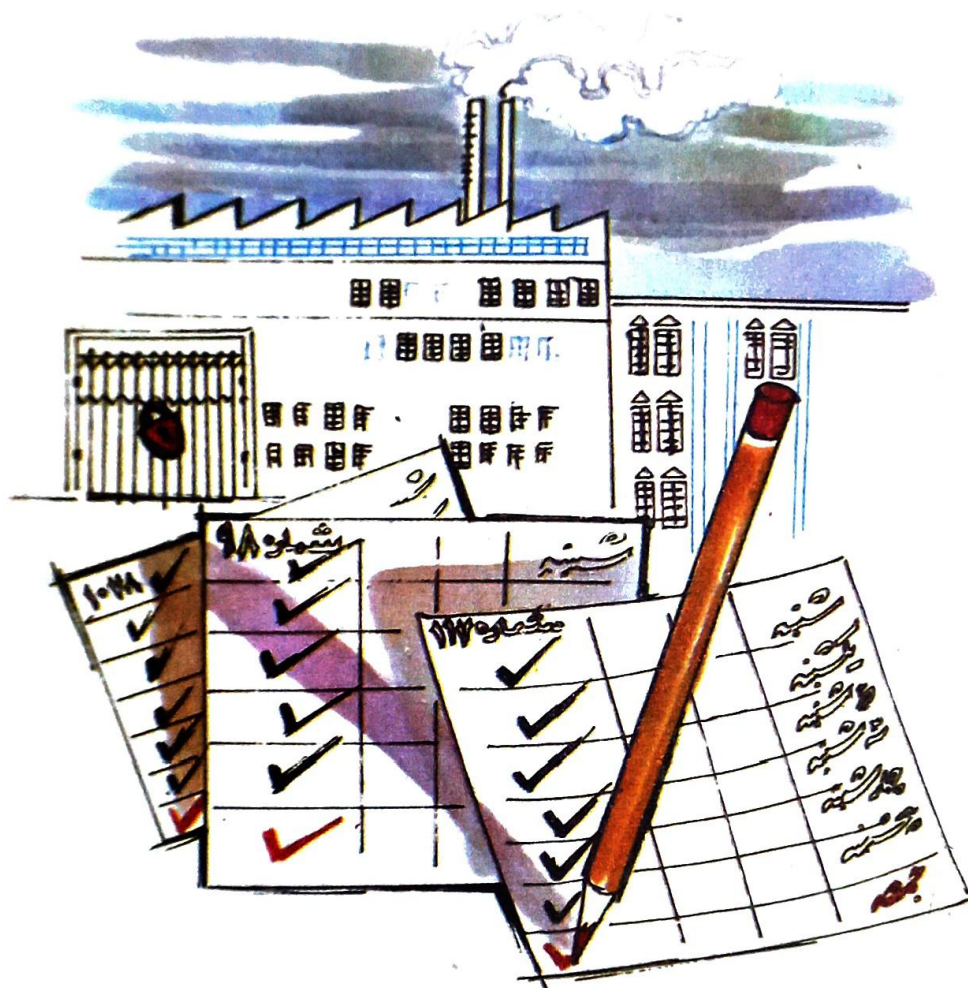
– بعضی از مؤسسات حقوق ماهانه می‌پردازند. در هر حال این پرداخت باید در آخرین روز غیر تعطیل تاریخی باشد که در آن قرار است حقوق بدهند زیرا روز تعطیل روز استراحت است و شما نباید برای دریافت حقوق در این روز به کارگاه یا کارخانه بروید.

تعطیل هفتگی

حالا که صحبت از روز تعطیل به میان آمد باید بدانید که در برابر هر شش روز کار در هفته یک روز تعطیل دارید.

روز تعطیل رسمی هفتگی در ایران مانند دیگر کشورهای مسلمان جمعه است. در حالی که در کشورهای مسیحی روزهای یکشنبه تعطیل هفتگی است.

مزد روز تعطیل را باید مثل مزد روز کار تمام و

مزد روزهای تعطیل مثل روزهای غیر تعطیل تمام و کمال پرداخت می‌شود.

کمال به شما بپردازند یعنی در حقیقت شما در هفته شش روز کار می‌کنید و ۷ روز مزد می‌گیرید. اگر با کارفرما قرار بگذارید که روز تعطیل

هفتگی شما به جای جمعه روز دیگری باشد مزد
روز تعطیل را باید به شما بدهند و مزد روز جمعه
هم که کار می کنید بیشتر از روزهای دیگر است.
لابد می پرسید:

– مثلاً چقدر؟

خیلی ساده است بهمان میزان درصد اضافه کاری.
یعنی ۳۵ درصد مثلاً اگر روزهای دیگر ۱۰۰ ریال
مزد می گیرید روز جمعه باید به شما ۱۳۵ ریال
بپردازند.

حالا اگر دلتان خواست هر هفت روز هفته را
کار کنید دستمزد شما صورت دیگری پیدا می کند
یعنی:

– کارفرما باید به شما مزد ۸ روز کار را بپردازد.
– علاوه بر این یکروز از این ۸ روز را باید
۳۵ درصد اضافه مزد بدهد.

مثال: اگر مزد روزانه شما ۲۰۰ ریال است و ۷
روز تمام در هفته کار می کنید، در آخر هفته باید
مزد هفت روز را که ۱۴۰۰ ریال می شود به شما

برای روزهای تعطیل که در آن کار می‌کنید باید ۳۵ درصد بیشتر مزد بگیرید.

بپردازند بعلاوه ۲۷۰ ریال هم بعنوان مزد روز

هشتم یا در حقیقت اضافه دستمزد باید به شما پرداخته شود تا جمعاً ۱۶۷۰ ریال دریافت دارید.

تعطیلات دیگر

غیر از تعطیلات هفتگی در سال ده روز تعطیل رسمی هم هست که می‌توانید از آن استفاده و کار خود را تعطیل کنید این روزها عبارتند از:

اول فروردین عید نوروز که جشن سال نو و برپا داشتن آئین‌های کهنسال است.

سیزدهم فروردین یا سیزده بدر که روز گردش در صحرا و استفاده از زیبایی‌های بهار است.

عید کارگری که خاص جشن کارگران سراسر جهان است و یک روز جهانی است.

چهاردهم مرداد که روز جشن اعلام مشروطیت ایران و آغاز فصل تازه‌ای در حیات سیاسی است.

چهارم آبان که روز میلاد مسعود شاهنشاه آریامهر رهبر خردمند ایران زمین است.

۱۰ ذیحجه که روز عید سعید قربان است.

۱۸ ذیحجه که روز عید غدیر خم و عید مخصوص

کلیه کارگران در اعیاد رسمی تعطیل هستند.

شیعیان است.

۱۰ محرم که روز شهادت امام حسین علیه السلام

است.

۲۸ صفر که روز رحلت حضرت محمد (ص)
پیغمبر اسلام و شهادت حضرت امام حسن مجتبی
علیه السلام است.

۲۱ رمضان که روز شهادت حضرت علی بن
ابی طالب امام اول شیعیان است.
لابد می پرسید:

آیا مزد این روزهای تعطیل هم پرداخت می شود؟
جواب شما ساده است.

بله وقتی تعطیل رسماً از طرف دولت اعلام شد
کارفرما موظف به پرداخت مزد روز تعطیل است.
- حتی تعطیلاتی که بطور اتفاقی و ناگهانی در
مواقع خاص اعلام می شود؟

بله حتی این تعطیلات که به مناسبت یک روز
مخصوص یا یک اتفاق فوق العاده مثلاً برقراری
یک جشن بزرگ از طرف دولت برای عموم طبقات
مردم و از جمله کارگران اعلام می شود به کارگر
حق می دهد که مزد خود را از کارفرما دریافت دارد.

مرخصی سالانه

علاوه بر تعطیلات هفتگی و سالانه هر کارگر حق دارد در سال ۱۲ روز مرخصی بگیرد یعنی در برابر هر یک ماه کار یک روز مرخصی داشته باشد. کارگرانی که کمتر از ۱۶ سال دارند باید از ۱۸ روز مرخصی استفاده کنند در ایام مرخصی مزد خود را می گیرید.

لابد می پرسید که آیا مرخصی سالانه را چگونه می شود استفاده کرد؟ یکجا و پشت سر هم یا اینکه بطور مجزا از هم؟

جواب ما اینست که هم می توانید یکمرتبه همه ۱۲ روز را مرخصی بگیرید و هم می توانید در چند نوبت مثلاً ۳ روز در اردیبهشت، ۵ روز در مرداد، ۴ روز در اسفند فرضاً برای خانه تکانی و آماده کردن وسایل عید. اما اگر ۱۲ روز پشت سر هم مرخصی بگیرید یک یا دو روز آن جمعه است. حالا می پرسید:

آیا روزهای جمعه و تعطیل هم جزء مدت مرخصی

استفاده از مرخصی جزء حقوق اساسی هر کارگر است.

حساب می شود؟

خیر. مثلاً شما می خواهید از اول فروردین که سه شنبه است از ۱۲ روز مرخصی سالانه خود استفاده

کنید. روز اول فروردین که عید نوروز است و روزهای چهارم، یازدهم که جمعه است و روز ۱۳ فروردین که تعطیل است جزء مرخصی شما نیست و حق دارید تا آخر روز ۱۶ فروردین در مرخصی بسر ببرید و روز ۱۷ سر کار حاضر شوید.

حالا لابد از خود می پرسید که چه موقع می توانید از مرخصی سالانه استفاده کنید.

این نکته بسیار دقیق و حساسی است. قانون در این مورد می گوید:

برای استفاده از مرخصی باید تاریخ مرخصی با رضایت کارگر و کارفرما تعیین شود. اگر احتمالاً کارگر و کارفرما نتوانستند با هم توافق کنند، موضوع به شورای کارگاه فرستاده می شود و این شورا تاریخ استفاده از مرخصی را معین خواهد کرد.

شورای کارگاه همانطور که می دانید از نماینده وزارت کار، نماینده کارفرما و نماینده کارگران همان کارگاه تشکیل می شود و به اختلافات بین

در صورتی که کارگر و کارفرما در انتخاب تاریخ مرخصی به توافق نرسیدند شورای کارگاه رأی نهایی را خواهد داد.

کارگر و کارفرما رسیدگی می کند.
بعضی از کارگران فکر می کنند که می توانند از
مرخصی سالانه استفاده نکنند و مرخصی سالها را
جمع کنند و یکمرتبه از آن استفاده نمایند یعنی در

حقیقت مرخصی خود را پس انداز نمایند. این

تصور درستی نیست. می دانید چرا؟

زیرا مرخصی اصولاً برای آنست که شما از

محیط کار خود دور شوید و در نتیجه بتوانید

سالمترو شادابتر و تندرست تر سر کار خود برگردید.

بنابراین باید تدبیری اندیشید که بتوانید هر ساله

از مرخصی استفاده کنید.

برای این کار لازم است که همواره برنامه

منظمی جهت استفاده از مرخصی سالانه تنظیم

کنید که در آن همه چیز رعایت شده باشد یعنی

تاریخی که می خواهید به مرخصی بروید، خرجی

که برای این کار در نظر گرفته اید، محلی که

می خواهید برای استفاده از مرخصی به آنجا سفر

کنید، همه و همه از پیش آماده و معین شده باشد.

در مورد استفاده از مرخصی این را هم باید

بدانید که اگر چهار ماه در کارگاهی کار کردید و

خواستید کار خود را عوض کنید و یا کارفرما شما

را اخراج کرد کارفرما باید مزد روزهای مرخصی

را که در کارخانه او کار کرده‌اید و استفاده نکرده‌اید
بشما بدهد طی چهار ماه کار شما حق استفاده از ۴
روز مرخصی داشته‌اید مزد این چهار روز را به شما
می‌پردازند.

حقوق کار و مسایل خانواده کمک ازدواج:

بسیاری از کارگران می‌پرسند که اگر بخواهند
ازدواج کنند آیا قانوناً کمکی به آنان خواهد شد؟
جواب بی‌شک مثبت است. قانون از طریق
سازمان بیمه‌های اجتماعی پولی به اسم کمک
ازدواج به شما پرداخت خواهد کرد، منتهی این
کمک شروطی دارد.

اول اینکه برای اولین بار بخواهید ازدواج
کنید. پس ازدواجهایی که برای بار دوم یا بیشتر
صورت می‌گیرد مشمول این کمک نخواهد بود.
دوم اینکه شما نزد سازمان بیمه‌های اجتماعی
بیمه باشید و در موقع ازدواج مشغول کار باشید.

برای ازدواج سازمان بیمه‌های اجتماعی به شما کمک می‌کند.

سوم اینکه ظرف پنجسال قبل از ازدواج لااقل بیست و چهار ماه حق بیمه به نام شما پرداخت شده باشد.

حالا این سؤال پیش می آید که اگر مردی که می خواهید با او ازدواج کنید، کارگر و بیمه شده باشد کمک ازدواج به او هم تعلق خواهد گرفت؟ جواب این سؤال آری است. به شرط اینکه آن مرد هم واجد سه شرطی که در بالا گفتیم یعنی ازدواج اول، اشتغال به کار، و پرداخت ۲۴ ماه حق بیمه باشد.

حالا می رسیم به اینکه مبلغ حق ازدواج چقدر است؟

قانون این مبلغ را معادل یکماه از آخرین حقوق شما معین کرده است.

بارداری و مقررات کار

اگر باردار هستید و در انتظار فرزندی به سر می برید از ۶ هفته پیش از زایمان تا ۴ هفته بعد از زایمان نباید کار کنید.

شش هفته پیش از زایمان و چهار هفته بعد از آن نباید کار کنید.

شما به استراحت نیاز دارید و کارفرما حق ندارد
در این مدت شما را اخراج کند.
مزد این مدت را چه کسی می‌پردازد؟ کارفرما
مسئول پرداخت مزد است؟

نه. سازمان بیمه‌های اجتماعی مزد مدت استراحت
زمان بارداری شما را تا میزان دوسوم مزد روزانه
شما بعنوان کمک حاملگی پرداخت می‌نماید.
این کمک همانطور بدون هیچ شرطی صورت
می‌گیرد؟

نه. شرط پرداخت کمک حاملگی اینست که
بیمه‌شده زن در طول مدت شش‌ماه پیش از زایمان
حق بیمه ۹۰ روز کار را که معادل ۳ ماه می‌شود به
سازمان بیمه‌های اجتماعی پرداخته باشد. سازمان
بیمه‌های اجتماعی به خاطر حفظ سلامت و تندرستی
شما پرداخت کمک حاملگی را مشروط به این سه
شرط کرده است:

۱- هر دستوری که پزشک سازمان به شما
می‌دهد انجام دهید.

دستورهای پزشک سازمان بیمه‌های اجتماعی را اجرا کنید.

- ۲- هر وقت پزشک سازمان معین می‌کند برای معاینه حاضر شوید.
- ۳- بدون اجازه پزشک سازمان شروع به کار نکنید.

کمک‌هایی برای موقع زایمان

اگر شما بیمه باشید یا همسر شما کارگر بیمه شده باشد معاینه‌های پزشکی و درمانهای لازم را چه پیش از زایمان، چه در موقع زایمان و چه بعد از زایمان سازمان بیمه‌های اجتماعی انجام می‌دهد. سازمان بیمه‌های اجتماعی لباس نوزاد هم به شما می‌دهد.

شرط انجام شدن این کمک‌ها اینست که بیمه‌شده زن، یا همسرش اگر کارگر بیمه شده است، در طول مدت شش ماه قبل از زایمان، حق بیمه نود روز را پرداخته باشد.

شیر دادن کودک

اگر کودک شیرخواری دارید باید مسئولان کارگاه پس از هر سه ساعت کار نیم‌ساعت به شما وقت بدهند که کودک خود را شیر بدهید.

این وقت نیم‌ساعته جزء ساعات کار شما حساب می‌شود. اگر تعداد زنانی که بچه شیرخوار دارند از ۱۰ نفر بیشتر باشد کارفرما باید جایی برای

وقتی بچه شیرخوار دارید می‌توانید هر سه ساعت یکبار نیمساعت سر وقت
بچه خود بروید و به او شیر بدهید.

نگهداری بچه‌ها در کارگاه معین کند و در حقیقت
یک شیرخوارگاه کوچک درست نماید.
اینها اشاراتی بود به حقوقی که شما به عنوان
زن کارگر باید از آن استفاده کنید این حقوق را
در پرتو امنیت و آرامش و واقع‌بینی‌های اجتماعی
بدست آورده‌اید، سعی در حفظ این حقوق و اصرار
در اجرای درست آن وظیفه ملی و انسانی هر یک
از شماست.

سازمان زنان ایران

